

ЗМІСТ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПОНЯТТЯ ОПТИМАЛЬНОСТІ І ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Д. В. СОКОЛОВ, ст. викладач

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Процес вибору варіантів (в даному випадку набору рішень та контрзаходів у сфері підприємництва) називається процесом оптимізації, а сам такий вибір - умовами оптимізації.

Принципи оптимізації рішень дуже поширені в теоріях управління, планування, прогнозування, планово - проектної, виробничої та комерційної діяльності. Однак його використання, як правило, відбувається у спрощеній формі та пов'язане з вибором найкращих доступних варіантів.

Цей тип відбору не повністю відповідає критеріям оптимальності. Якщо діапазон розглянутих варіантів обмежений і найкращий варіант може бути поза цим діапазоном, він відповідає умовам раціональності.

Вибір є абсолютно необхідним для оцінки основного рішення. Пропозиції, що лежать в основі управлінських рішень, завжди повинні містити кілька варіантів – різноманітних напрямів і сфер дій для менеджера, який приймає рішення і вибирає один варіант для досягнення своїх цілей.

Структура бізнес-моделі повинна включати три основні блоки: модель розвитку виробництва, модель розвитку комерційної діяльності та фінансову модель. Насправді ці моделі є великим структурним елементом єдиної бізнес-моделі і мають значну частку незалежності. Можливість трактування як незалежної моделі обумовлена наступними факторами:

- прагненням до досягнення чітко фіксованих цілей;
- однозначністю об'єкта розгляду (моделювання);
- специфікою використовуваного методичного інструментарію;

– своєрідністю показників і характеристик, що використовуються для оцінки стану розглянутого об'єкта і т.ін.

При виконанні процесу оптимізації своїх ділових рішень треба вибрати найкращий з усіх можливих варіантів, надзвичайно важливо використовувати правильні, науково доречні критерії.

Критерії (з грецької; засоби судження) - це, як правило, функції, засновані на будь-якому рейтингу, рішенні чи класифікації або рейтинговій оцінці.

У вузькому розумінні критерії - це не лише ознака, а й показники, за якими оцінюються та обираються варіанти. Критерії оптимальності - це кількісні показники, які мають граничні шкали і придатні для порівняльної оцінки різних варіантів.

В екстремальних задачах критерії мають змінну величину, і їх зміни можуть бути використані для визначення оптимальності рішення. Для завдань на максимум це значення має тенденцію до збільшення (наприклад, показник має тенденцію до збільшення, оскільки критерієм оптимальності можна вважати прибуток). Для завдань на мінімум вона, як правило, зводиться до зменшення (наприклад, критерієм оптимальності може бути величина витрат).

Загалом, ефективність (у перекладі з латинської - дієвий, продуктивний) характеризує прогресивні системи, процеси та явища, які були розроблені.

Ефективність служить показником розвитку. Вона є його найважливішим стимулом. Для підвищення ефективності та загальної діяльності певного виду бізнесу ми визначаємо конкретні заходи, що сприяють процесу розвитку, та блокуємо заходи, що ведуть до регресії.

У цьому сенсі ефективність завжди пов'язана з практикою. Вона стає орієнтиром в адміністративній діяльності та спрямовує цю діяльність у напрямку ефективності, необхідності, законності та достатності.

Ефективність - це категорія якості.

Широко відомі показники, такі як ефективність виробництва, його ефективність, міцність системи, ступень досягнення цілей та рівень організації

системи. Це, з одного боку, показує різноманітність категорій ефективності, а з іншого боку, складність його представлення в показниках та вимірах.

Ефект відображає результат діяльності, стану, на який націлена економічна ціль об'єкту.

Поняття "ефект" та "результат" можна вважати однаковими та орієнтованими на побудову певної системи управління. Таке управління, яке на міжнародному рівні називається "управління ефективністю", стосується змін якісних характеристик, але має на меті кількісно збільшити отримані показники.

На відміну від ефекту, ефективність враховує не тільки результат діяльності (прогнозування, планування, досягнення), але також умови, за яких вона буде досягнута.

Ефективність визначається відношенням результату (ефекту) до витрат, що визначають цей результат.

Отже, ефективність є порівняльним показником ефективності, що відображає не тільки здатність забезпечити економічне зростання, а й здатність стимулювати прогресивні структурні та якісні зміни.

Цілі схожі на "тригери" діяльності, але немає цілі - немає діяльності, є ціль - може бути активність.

Цілі характеризуються попередньою продуманістю. В кінці трудового процесу ви отримаєте результати, які люди уявляли собі на початку цього процесу. Після встановлення мети аналізується ситуація, в якій здійснюється діяльність, вибираються методи та засоби досягнення цієї мети та окреслюється порядок майбутніх дій - схема діяльності.

Підприємництво завжди спрямоване на досягнення цілей, але це не завжди до неї призводить. Але навіть якщо це не заплановано або позитивно, це завжди закінчується результатом. Якщо кінцевий результат відповідає меті, діяльність можна вважати раціональною, але якщо такого збігу немає, діяльність нераціональна.

Більш точне визначення таких понять, як "успішна діяльність" та "діяльність, яка відповідає принципам раціональності", - це концепція ефективності, яка відображає ймовірність отримання результатів (або результатів, вже отриманих) за певних умов діяльності. Цей факт допомагає визначити основний принцип вимірювання ефективності, принцип співвідношення цілей і кінцевих результатів.

Підприємницький дух сучасних маркетингових концепцій завжди характеризується багатьма цілями. Це постає як альтернатива процесу постановки цілей, перш за все, коли обрана одна з багатьох цілей. Це найбільше відповідає принципу ефективності. Різноманітність цілей відображається в його багатокомпонентному складі. Відомо, що підприємництво об'єднує три аспекти: виробництво, комерцію та фінанси. Кожна область іноді характеризується власними цілями, які взаємовиключні (наприклад, у досягненні зростання прибутку та мінімізації витрат). У той же час, звичайно, завдання полягає в тому, щоб знайти спільну мету або, в крайньому випадку, встановити розумний компроміс. Такі компроміси не завжди можливі, і завдання оцінки ефективності в цих випадках вирішується за допомогою багатоцільових методів оптимізації.

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Н. М. ЧУХРАЄВА, канд. екон. наук, доцент

К. В. ЦИГАНОВА, студентка

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Забезпечення максимально можливого обсягу прибутку в умовах безперервного пошуку шляхів підвищення ефективності використання наявних ресурсів є головним завданням діяльності підприємця. У підприємницькій